Oikeustapauskokoelma

UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kahdeksas jaosto)

11 päivänä heinäkuuta 2013 *

Koheesiorahasto — Asetus (EY) N:o 1164/94 — Zaragozan vesihuoltohanke — Rahoitustuen osittainen poistaminen — Julkiset hankinnat — Urakan käsite — Direktiivin 93/38/ETY 14 artiklan 10 ja 13 kohta — Hankintasopimusten jakaminen osiin — Perusteltu luottamus — Perusteluvelvollisuus — Päätöksen tekemisen määräaika — Rahoitusoikaisujen määrittäminen — Asetuksen N:o 1164/94 liitteessä II olevan H artiklan 2 kohta — Oikeasuhteisuus — Vanhentuminen

Asiassa T-358/08,

Espanjan kuningaskunta, asiamiehenään aluksi abogado del Estado J. Rodríguez Cárcamo, sittemmin abogado del Estado A. Rubio González,

kantajana,

vastaan

Euroopan komissio, asiamiehinään G. Valero Jordana ja A. Steiblytė,

vastaajana,

jossa on kyse koheesiorahastosta Espanjan kuningaskunnan hankkeelle nro 96/11/61/018 – ”Saneamiento de Zaragoza” – 26.7.1996 tehdyllä komission päätöksellä K(96) 2095 myönnetyn tuen alentamisesta 25.6.2008 tehdyn komission päätöksen K(2008) 3249 kumoamisvaatimuksesta,

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (kahdeksas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja L. Truchot sekä tuomarit M. E. Martins Ribeiro ja A. Popescu (esittelevä tuomari),

kirjaaja: johtava hallintovirkamies J. Palacio González,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 28.11.2012 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

tuomion [1]

Asian tausta

1 Euroopan komissio on myöntänyt 26.7.1996 tekemällä päätöksellään K(96) 2095 (jäljempänä vuoden 1996 päätös) koheesiorahastosta 8 850 689 euroa tukea hankkeelle nro 96/11/61/018 – ”Saneamiento de Zaragoza” – (jäljempänä Zaragozan vesihuoltohanke). Hankkeen tarkoituksena oli parantaa ja täydentää Zaragozan kaupungin (Espanja) jätevesien huollon ja puhdistuksen rakennelmia, ja se käsitti kaksi toimenpideryhmää. Ensimmäinen toimenpideryhmä, jonka nimitys oli Viemärijärjestemän uudistamissuunnitelma (jäljempänä FIMMA 96 -vaihe), koski viemäreiden uudistamista tietyissä kaupunginosissa. Toinen toimenpideryhmä, jonka nimitys oli Läntisen taajama-alueen vesihuoltoverkoston laajentamisohjelma (Almozaran puhdistamon allas) (jäljempänä SPWS-vaihe), käsitti muun muassa viemärien, täydentävän viemäriverkoston ja sadeveden ylijuoksukanavan rakentamisen. Zaragozan kunta oli lopullinen tuensaaja ja oli vastuussa hankkeen johtamisesta, ja hanke oli tarkoitus toteuttaa ajanjaksona 1.5.1996–31.12.1998.

2 Vuoden 1996 päätöstä muutettiin Espanjan kuningaskunnan pyynnöstä komission 29.7.1997 tekemällä päätöksellä K(97) 2601 sisällyttämällä siihen kahdeksan toimenpidettä lisää (jäljempänä FIMMA 97 -vaihe). Seitsemän toimenpidettä liittyi viemärien uudistamiseen, muuntamiseen ja rakentamiseen ja yksi käsitti lietteen kuivatuslaitoksen rakentamisen. Urakoiden valmistumisen määräaikaa pidennettiin 31.12.1999 asti.

– –

Riidanalainen päätös

13 Komissio on riidanalaisessa päätöksessä todennut kahdeksassa SPWS-vaiheen ja erityisesti neljässä FIMMA 97 -vaiheen hankinnassa tapahtuneen sääntöjenvastaisuuksia.

14 Kahdeksan SPWS-vaiheen hankintaa olivat seuraavat:

— Ebro-joen sadeveden ylijuoksukanava

— Los Palosin kaupunginosan viemäri

— Martín Arpalin alueen viemäri

— Valles Verdesin viemäri

— San Lamberto–Vistabellan viemäri

— Madridin tien viemäri

— täydentävä viemäriverkosto

— kunnan raja-alueen viemäri.

15 Neljä FIMMA 97 -vaiheen hankintaa olivat seuraavat:

— Huerva-joen oikean rannan viemäri

1 — Tästä tuomiosta on otettu tähän vain kohdat, joiden julkaisemista unionin yleinen tuomioistuin pitää aiheellisena.

— lietteen kuivatuslaitos

— Gállego-joen viemärit

— Almozaran puhdistamon liitosviemäri.

16 Komissio arvioi riidanalaisen päätöksen 20 kohdassa, että riidanalaiset hankinnat olivat direktiivin 93/38 4 artiklan 2 kohdan sekä 14 artiklan 1, 10 ja 13 kohdan perusteella eriä yhdessä ainoassa urakassa, jonka osalta aloitevalta oli yhdellä ainoalla hankintayksiköllä, ja että niiden suhteen olisi pitänyt noudattaa kyseisen direktiivin säännöksiä. Se katsoi, että hankinta oli jaettu osiin, mikä oli direktiivin säännösten ja erityisesti kynnysarvoja, hankinnoista ilmoittamista ja tarjoajien yhdenvertaista kohtelua koskevien säännösten vastaista.

– –

18 Todetakseen ensinnäkin sääntöjenvastaisuuksien olemassaolon asetuksen N:o 1164/94 liitteessä II olevan H artiklan perusteella komissio palautti ensin mieleen direktiivin 93/38 1 artiklan 4 kohdan b alakohdan, 4 artiklan 2 kohdan sekä 14 artiklan 1, 10 ja 13 kohdan säännökset (riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 19, 21 ja 23 perustelukappale).

19 Tämän jälkeen komissio toi esiin riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 24 perustelukappaleessa, että kaikissa Boletín Oficial de Aragónissa ja paikallisissa tiedotusvälineissä julkaistuissa hankintailmoituksissa hankintaviranomaisena, jolle tarjoukset piti osoittaa, oli Zaragozan kaupunginvaltuusto. Se toi esiin myös, että toteutettavien viemärien ja jätevesien käsittelyn verkoston töiden kuvaukset olivat samankaltaiset, ja arvioi, että urakat täyttivät saman taloudellisen ja teknisen tarkoituksen. Se katsoi tapauksessa olevan kyse olemassa olevan viemärien ja jätevesien käsittelyn verkoston kunnossapitoon, laajentamiseen ja kunnostamiseen liittyvien erityisten töiden sarjasta, jonka tuloksena olisi töiden valmistuttua verkoston kokonaisvaltainen parantuminen loppukäyttäjien kannalta. Komissio täsmensi, että työt liittyivät jätevesiviemäreihin, sadeveden ylijuoksukanaviin, lietteen kuivatuslaitokseen sekä Almozaran ja Cartujan vedenpuhdistamot yhdistävään jätevesiviemäriin. Se arvioi, että ero töiden välillä oli toiminnallinen eikä tekninen tai taloudellinen ja että niiden toteuttamiseen ei siten tarvittu erityistä teknistä ammattitaitoa. Se toi lopuksi esiin, että loppukäyttäjien on taloudellisesta näkökulmasta katsottuna maksettava palveluntuottajalle kulutuksensa mukaan.

20 Komissio arvioi riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 24 perustelukappaleen a kohdassa ensinnäkin, että kahdeksan SPWS-vaiheen hankkeen urakkaa palveli samantapaisia tavoitteita ja että niiden ainoa ero oli se, että ne toteutettiin maantieteellisesti eri alueilla. Se katsoi, että urakoiden päätavoite oli tuottaa tai uudistaa viemärijärjestelmä eri alueilla, jätevesiviemäreiden ja ylijuoksukanavien rakentaminen mukaan luettuna.

21 Komissio on toiseksi arvioinut riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 24 perustelukappaleen b kohdassa edellä 15 kohdassa mainitusta neljästä FIMMA 97 -vaiheen hankkeesta, joiden kohdalla ei voitu vedota direktiivin 93/38 14 artiklan 10 kohdan poikkeukseen, että työt palvelivat samantapaisia tavoitteita ja että niiden ainoa ero oli toteuttaminen maantieteellisesti eri alueilla. Se katsoi, että töiden päätavoite oli rakentaa viemäreitä Huerva- ja Gállego-jokien varteen, jotta palveltaisiin alueita, jotka laskivat edelleen jätevetensä suoraan jokiin, ja korjattaisiin ne kaksi jätevesien käsittelylaitosta, joihin jätevedet ohjattiin.

22 Komissio täsmensi riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 25 perustelukappaleessa direktiivin 93/38 4 artiklan 2 kohdan ja 14 artiklan 10 kohdan rikkomisesta, että sopimusten tarkoituksena on katsottava olleen yhden ainoan rakennusurakan toteuttaminen, kun ne liittyvät toisiinsa, kuten tässä tapauksessa, niin, että unionissa toimiva yritys voisi pitää niitä yhtenä ainoana taloudellisena toimenpiteenä ja jättää yhden tarjouksen koko toimenpiteestä. Komissio mainitsi, että tämä tulkinta

vastaa direktiivin 93/98 tarkoitusta, joka on varmistaa, että muiden jäsenvaltioiden yritykset voivat vastata tarjouspyyntöön, kun se on niiden edun mukaista hankintojen arvoon liittyvistä puolueettomista syistä. Tällainen yritys olisi voinut haluta saada tiedon kaikkien urakoiden erien arvosta, vaikka se ei olisikaan kyennyt toteuttamaan niitä kaikkia. Komissio lisäsi, että kyse oli ainoasta mahdollisuudesta arvioida hankinnan tarkkaa laajuutta ja mukauttaa hinnat niiden erien perusteella, joista aiottiin jättää tarjous.

23 Komissio päätteli riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 26 perustelukappaleessa, että kahdeksan SPWS-vaiheen hanketta kokonaisuutena ja neljä FIMMA 97 -vaiheen hanketta kokonaisuutena vastasivat kukin yhtä taloudellista ja teknistä tehtävää ja että Espanjan viranomaiset olivat siten jakaneet olemassa olevan viemärien ja jätevesien käsittelyn verkoston kunnossapitoon, laajentamiseen ja kunnostamiseen liittyvät työt osiin keinotekoisesti. Se täsmensi, että tämä päätelmä perustui töiden kuvausten ja hankintailmoitusten samankaltaisuuteen, siihen, että sama hankintayksikkö toteutti menettelyn ja hoiti koordinoinnin kokonaisvaltaisesti, sekä siihen, että urakat toteutettiin samalla maantieteellisellä alueella.

– –

Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset

28 Espanjan kuningaskunta nosti nyt käsiteltävänä olevan kanteen unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 3.9.2008 toimittamallaan kannekirjelmällä.

29 Nyt käsiteltävä asia jaettiin 30.11.2010 uudelle esittelevälle tuomarille, joka istui toisessa jaostossa. Kun unionin yleisen tuomioistuimen jaostojen kokoonpanoa muutettiin, esittelevä tuomari määrättiin kahdeksanteen jaostoon, jonka ratkaistavaksi nyt käsiteltävä asia näin ollen siirrettiin.

30 Unionin yleinen tuomioistuin (kahdeksas jaosto) on esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella päättänyt aloittaa suullisen käsittelyn. Asianosaisten suulliset lausumat ja niiden vastaukset unionin yleisen tuomioistuimen kysymyksiin kuultiin 28.11.2012 pidetyssä istunnossa.

31 Espanjan kuningaskunta vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

— kumoaa riidanalaisen päätöksen

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

32 Komissio vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

— kumoaa kanteen kokonaisuudessaan

— velvoittaa Espanjan kuningaskunnan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

– –

1. *Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee oikeudellisia virheitä ja ilmeisiä arviointivirheitä asetuksen N:o 1164/94 liitteessä II olevan H artiklaan, luettuna yhdessä direktiivin 93/38 14 artiklan 13 kohdan kanssa, perustuvien rahoitusoikaisujen suhteen,*

– –

35 Aluksi on todettava, että Espanjan kuningaskunta täsmensi istunnossa vastauksessaan unionin yleisen tuomioistuimen kysymykseen, että se vetoaa ensimmäisessä kanneperusteessaan direktiivin 93/38 14 artiklan 13 kohdan rikkomiseen ja että kyseistä säännöstä on luettava yhdessä direktiivin 93/38 14 artiklan 10 kohdan kanssa. Tästä on tehty merkintä istuntopöytäkirjaan.

36 Espanjan kuningaskunta väittää lisäksi, että komissio on tehnyt oikeudellisen virheen ja ilmeisen arviointivirheen riidanalaisessa päätöksessä todetessaan direktiivin 93/38 säännöksiä rikotun. Se toteaa, että vaikka todistustaakka on komissiolla, oikeudenkäynnin kohteena olevia hankintoja on hyödyllistä tarkastella lyhyesti unionin tuomioistuimen määrittämillä perusteilla, jotta osoitettaisiin, että yksikään edellytyksistä, joiden mukaan voitaisiin todeta kyseessä olevan yksi ainoa rakennusurakka, ei täyty. On todettava, että Espanjan kuningaskunta kiistää käsiteltävänä olevassa kanteessa sekä komission määrittelemät direktiivin 93/38 14 artiklan 10 kohdan ensimmäisen alakohdan ja 14 artiklan 13 kohdan soveltamisedellytykset että niiden soveltamisen kyseisiin hankintoihin riidanalaisessa päätöksessä. On siten tutkittava, onko komissio todennut riidanalaisessa päätöksessä virheellisesti edellä mainittuja säännöksiä rikotun, mikä Espanjan kuningaskunnan on osoitettava unionin yleisessä tuomioistuimessa.

– –

Ensimmäinen osa, joka koskee komission ilmeistä arviointivirhettä rakennusurakan käsitteen suhteen

38 Komissio on Espanjan kuningaskunnan mukaan todennut virheellisesti, että Zaragozan kunta olisi rikkonut direktiivin 93/38 säännöksiä, koska se jakoi kyseiset hankinnat osiin eikä julkaissut ilmoitusta virallisessa lehdessä. Sen mielestä komission toteamukset riidanalaisen päätöksen johdanto-osan kahdeksannen perustelukappaleen toisessa kohdassa, yhdeksännessä perustelukappaleessa, 23 perustelukappaleen b kohdassa ja 24 perustelukappaleessa ovat perusteettomia.

39 Espanjan kuningaskunta väittää ensimmäiseksi, että sen arvioimiseksi, voiko hanke sisältää useita erillisiä urakoita, direktiivin 93/38 säännösten sanamuodon ja unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan asiaa on tarkasteltava kolmesta näkökulmasta: teknis–taloudellisesti, maantieteellisesti ja ajallisesti.

40 Espanjan kuningaskunta vetoaa toiseksi näiden perusteiden virheelliseen soveltamiseen kyseisessä asiassa. Komissio ei ole lainkaan tarkastellut rakennusurakoita puolueettomasti näistä kolmesta näkökulmasta, vaan vaikuttaa todetessaan Espanjan viranomaisten rikkomuksen käyttäneen hieman erikoislaatuisia perusteita, kuten mahdollisten tarjoajien suorituskykyä tai sitä, että niille on hyödyllistä toteuttaa joitakin hankintoja tai kaikki hankinnat yhdessä (riidanalaisen päätöksen johdanto-osan yhdeksäs perustelukappale). Teknis–taloudellinen tarkastelu oli lisäksi teknisesti epätarkka.

41 Komissio katsoi riidanalaisessa päätöksessä, että Espanjan viranomaiset olivat rikkoneet direktiivin 93/38 14 artiklan 13 kohtaa, luettuna yhdessä saman artiklan 1 ja 10 kohdan kanssa, jakaessaan yhtäältä SPWS-vaiheen kahdeksaan hankintaan ja toisaalta erityisesti FIMMA 97 -vaiheen neljään hankintaan. Muistutettuaan riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 23 perustelukappaleen b alakohdassa rakennusurakan määritelmästä direktiivin 93/38 14 artiklan 10 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan se sovelsi säännöstä riidanalaisiin hankintoihin riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 24–26 perustelukappaleessa.

– –

Direktiivin 93/38 14 artiklan 10 kohdan ensimmäisen alakohdan mukainen rakennusurakan käsite riidanalaisessa päätöksessä

43 Direktiivin 93/38 14 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan kyseistä direktiiviä sovelletaan sopimuksiin, joiden ennakoitu arvo ilman arvonlisäveroa on vähintään 5 000 000 euroa rakennusurakoita koskevien sopimusten osalta. Direktiivin 93/38 14 artiklan 13 kohdan mukaan ”hankintayksiköt eivät saa tämän direktiivin soveltamisen välttämiseksi jakaa sopimuksia osiin tai käyttää sopimuksen arvon laskennassa erikoisia yksityiskohtaisia sääntöjä”.

44 Direktiivin 93/38 14 artiklan 10 kohdan mukaan lisäksi ”rakennusurakoita koskevien sopimusten arvon määritysperusteena 1 kohdan soveltamiseksi on käytettävä rakennusurakan kokonaisarvoa”, missä rakennusurakalla tarkoitetaan tämän kohdan ensimmäisen alakohdan määritelmän mukaan ”sellaista talon- tai maanrakennustöiden kokonaisuuden tulosta, joka itsessään on tarkoitettu täyttämään taloudellisen ja teknisen tarkoituksen”.

45 On ensinnäkin todettava Espanjan kuningaskunnan ja komission tavoin, että unionin tuomioistuin on tulkinnut direktiivin 93/38 14 artiklan 10 ja 13 kohtaa asiassa C-16/98, komissio vastaan Ranska, 5.10.2000 antamassaan tuomiossa (Kok., s. I-8315). Unionin tuomioistuin katsoi tässä tuomiossa, että direktiivin 93/38 14 artiklan 13 kohdassa ”ilmaistaan konkreettisesti direktiivin [93/38] 14 artiklan 10 kohdan ensimmäisessä alakohdassa hankintayksikölle asetetut velvollisuudet, ja se on näin ollen otettava huomioon yhdessä viimeksi mainitun säännöksen kanssa, jotta voidaan ratkaista, onko rakennusurakka jaettu osiin” (31 kohta). Toisaalta unionin tuomioistuimen mukaan ”direktiivin [93/38] 14 artiklan 10 kohdan ensimmäisen alakohdan toisessa virkkeessä olevasta rakennusurakan määritelmästä ilmenee – –, että rakennusurakan olemassaoloa on arvioitava sen taloudellisen ja teknisen tarkoituksen kannalta, johon kyseisten töiden tulosta käytetään” (36 kohta).

46 Tästä tuomiosta käy ilmi, että unionin tuomioistuin on noudattanut tarkoitukseen keskittyvää lähestymistapaa arvioidessaan, liittyvätkö urakat toisiinsa niin, että ne pitäisi katsoa yhdeksi ainoaksi rakennusurakaksi direktiivin 93/38 14 artiklan 10 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti (ks. vastaavasti asia C-574/10, komissio v. Saksa, tuomio 15.3.2012, 37 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa). Unionin tuomioistuin otti huomioon kaksi perustetta eli töiden tuloksen taloudellisen ja teknisen tarkoituksen.

47 On todettava, että komissio mainitsi riidanalaisessa päätöksessä edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska annetun tuomion mukaisesti, että direktiivin 93/38 14 artiklan 10 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisen rakennusurakan määrittelemiseksi oli sovellettava töiden tuloksen taloudellisen ja teknisen tarkoituksen perusteita (johdanto-osan 23 ja 24 perustelukappale). Muistutettuaan tämän säännöksen käsitteistä riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 23 perustelukappaleessa, komissio on katsonut 24 perustelukappaleessa, että ”toteutettavien viemärien ja jätevesien käsittelyn verkoston töiden kuvaukset olivat samankaltaiset ja työt täyttivät saman taloudellisen ja teknisen tarkoituksen”, että ”tapauksessa on kyse useista olemassa olevan viemärien ja jätevesien käsittelyn verkoston kunnossapitoon, laajentamiseen ja kunnostamiseen liittyvien erityisten töiden sarjasta, jonka tuloksena olisi töiden valmistuttua verkoston kokonaisvaltainen parantuminen loppukäyttäjien kannalta” ja että ”ero töiden välillä [ei ole] tekninen tai taloudellinen”.

48 Ilman että olisi tarpeen lausua komission esiintuomasta kysymyksestä, ovatko perusteet töiden tuloksen taloudellisesta ja teknisestä tarkoituksesta urakan määrittelemiseksi direktiivin 93/38 14 artiklan 10 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti kumulatiivisia, on näin ollen todettava, että, toisin kuin Espanjan kuningaskunta väittää, komissio ei ole tehnyt virhettä riidanalaisessa päätöksessä yksilöidessään töiden tuloksen taloudellisen ja teknisen tarkoituksen perusteiksi, joita pitää soveltaa määriteltäessä direktiivin 93/38 14 artiklan 10 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaista rakennusurakkaa.

49 Espanjan kuningaskunta väittää toiseksi, että oikeudenkäynnin kohteena olevia hankintoja olisi pitänyt tarkastella käyttäen myös maantieteellisiä ja ajallisia perusteita.

50 Tässä yhteydessä on todettava, että edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska annetussa tuomiossa unionin tuomioistuin käytti töiden tuloksen taloudellista ja teknistä tarkoitusta yhden yhtenäisen rakennusurakan määrittelemiseksi (49–56 kohta). Se täsmensi sitten 65 kohdassa, että ”jokaista sopimuksen tekemistä on arvioitava kyseisen tapauksen olosuhteiden ja ominaispiirteiden kannalta”. Unionin tuomioistuin lisäsi, että kyseessä olevassa tapauksessa ”[oli] olemassa tärkeitä seikkoja, jotka puoltavat kyseisten hankintojen yhteenliittämistä departementin tasolla, kuten hankintojen teon aloittamisen samanaikaisuus, urakkailmoitusten samankaltaisuus, sen alueen maantieteellinen yhtenäisyys, jonka sisällä kyseisten hankintojen tekemiseen on ryhdytty, ja departementin sähköistyksen alan kuntayhtymien yhteenliittymän – – hoitama koordinointi”.

51 Unionin tuomioistuin otti siis edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska annetussa tuomiossa huomioon maantieteellisen tekijän tutkiessaan, oliko töiden tuloksen tekninen ja taloudellinen tarkoitus yhtenäinen eri paikallisverkoilla, oli sitten kyse sähkönjakeluverkosta (64 ja 65 kohta) tai julkisen valaistuksen verkosta (69 ja 70 kohta), laajemmalla maantieteellisellä alueella ja voidaanko nämä paikallisverkot siten liittää yhdeksi verkoksi niiden keskinäisen riippuvuuden perusteella.

52 Unionin tuomioistuin on maininnut edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska annetussa tuomiossa ajallisesta näkökohdasta ”hankintojen teon aloittamisen samanaikaisuu[den]” (65 kohta).

53 On katsottava, että maantieteellinen ja ajallinen näkökohta eivät ole perusteita rakennusurakan määrittelemiselle direktiivin 93/38 14 artiklan 10 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti vaan tekijöitä, joita tarvitaan tällaisen rakennusurakan olemassaolon vahvistamiseksi, sillä ainoastaan määrätyissä maantieteellisissä ja ajallisissa rajoissa toteutettavat työt voidaan katsoa yhdeksi ja samaksi urakaksi.

54 On todettava, että komissio viittaa riidanalaisessa päätöksessä maantieteelliseen (riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 24 ja 26 perustelukappaleet) ja ajalliseen tekijään saman vaiheen hankkeiden, oli sitten kyse SPWS- tai FIMMA 97 -vaiheesta, yhteenliittämisen vuoksi. Komissio ei näin ollen ole tehnyt virhettä tarkastellessaan riidanalaisia hankintoja maantieteellisen ja ajallisen tekijän perusteella katsomatta niitä tarkoitukseen liittyviksi perusteiksi rakennusurakoiden määrittelemiseksi.

55 Kolmanneksi Espanjan kuningaskunnan mukaan komissio vaikuttaa todetessaan Espanjan viranomaisten rikkomuksen käyttäneen hieman erikoislaatuisia perusteita, kuten mahdollisten tarjoajien suorituskykyä tai sitä, että niille on hyödyllistä toteuttaa joitakin hankintoja tai kaikki hankinnat yhdessä (riidanalaisen päätöksen johdanto-osan yhdeksäs perustelukappale).

56 Komissio on todella maininnut alkuarviota koskevassa riidanalaisen päätöksen osassa joitakin tekijöitä, jotka liittyivät mahdollisiin tarjoajiin (johdanto-osan yhdeksäs perustelukappale).

57 Unionin tuomioistuin katsoi tästä edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska annetussa tuomiossa, että direktiivin 93/38 14 artiklan 10 kohdan ensimmäiseen alakohtaan sisältyvässä rakennusurakan käsitteen määritelmässä ei aseteta yhden ainoan rakennusurakan olemassaolon edellytykseksi esimerkiksi tiettyä hankintayksiköiden lukumäärää tai yhden ainoan yrityksen mahdollisuutta toteuttaa kaikki urakkatyöt (43 kohta). Se totesi, että vaikka yhden ja saman hankintayksikön olemassaolo ja Euroopan unionissa toimivan yrityksen mahdollisuus toteuttaa kaikki kyseisissä urakkasopimuksissa tarkoitetut työt voivat olosuhteista riippuen olla seikkoja, jotka tukevat sitä, että kyse on direktiivissä tarkoitetusta yhdestä ainoasta rakennusurakasta, ne eivät voi kuitenkaan olla tältä osin ratkaisevia perusteita. Se lisäsi, että ”se, että on olemassa useita hankintayksiköitä tai että on mahdotonta, että yksi ainoa yritys toteuttaa kaikki kyseiset työt, ei ole omiaan saattamaan

kyseenalaiseksi yhden ainoan rakennusurakan olemassaoloa, jos direktiivin 14 artiklan 10 kohdan ensimmäisen alakohdan toisessa virkkeessä säädettyjen funktionaalisten arviointiperusteiden nojalla on katsottava, että kyse on tällaisesta rakennusurakasta” (42 kohta).

58 Edellä mainitussa asiassa annetusta tuomiosta komissio vastaan Ranska käy näin ollen ilmi, että tiettyjen erityisesti mahdollisiin tarjoajiin liittyvien tekijöiden käyttö on mahdollista, mutta ne eivät voi olla ratkaisevia eikä niihin perustuen voida kyseenalaistaa yhden ainoan rakennusurakan olemassaoloa, jos töiden tuloksen taloudellisen ja teknisen tarkoituksen perusteet täyttyvät.

59 On näin ollen tarkasteltava näiden perusteiden soveltamista kyseisiin hankintoihin riidanalaisessa päätöksessä ja arvioitava, onko komissio perustellusti katsonut, että ne täyttyvät, ja todennut kahden rakennusurakan olemassaolon. Sen jälkeen on tarkasteltava, millä perusteella on otettu huomioon muita tekijöitä.

Direktiivin 93/38 14 artiklan 10 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisen rakennusurakan käsitteen soveltaminen oikeudenkäynnin kohteena oleviin hankintoihin riidanalaisessa päätöksessä

60 Espanjan kuningaskunta vetoaa siihen, että urakoita ei ole tarkasteltu puolueettomasti teknis–taloudellisesta, maantieteellisestä ja ajallisesta näkökulmasta, näiden perusteiden soveltamiseen virheellisesti kyseisessä asiassa ja erikoislaatuisten perusteiden soveltamiseen.

61 Komissio on arvioinut riidanalaisessa päätöksessä, että kyse oli kahdesta ryhmästä urakoita, jotka koostuivat yhtäältä kahdeksasta SPWS-vaiheen hankkeesta (johdanto-osan 24 perustelukappaleen a kohta) ja toisaalta neljästä FIMMA 97 -vaiheen hankkeesta (johdanto-osan 24 perustelukappaleen b kohta). Molemmat näistä kahdesta ryhmästä on näin ollen tutkittava vuorollaan.

– Kahdeksan SPWS-vaiheen riidanalaista hankintaa

62 Espanjan kuningaskunta vetoaa komission epätarkkuuteen teknis-taloudellisessa tarkastelussa ja arvioi sen jälkeen tekniseltä ja taloudelliselta kannalta edellä 14 kohdassa mainittuja kahdeksaa riidanalaista SPWS-vaiheen hankintaa, jotka koskivat kuutta jätevesiviemäriä, sadeveden ylijuoksukanavaa ja täydentävää viemäriverkostoa, jotka olivat toisistaan riippumattomia hankkeita.

63 Espanjan kuningaskunta väittää ensinnäkin, että jokaisen hankkeen töiden tekninen tarkoitus oli erilainen.

64 Komissio ei ole kuitenkaan tarkastellut eri riidanalaisten hankintojen sisältämiä töitä toisistaan riippumatta eikä arvioinut niille ominaista teknistä tarkoitusta, kuten Espanjan kuningaskunta kehottaa, vaan on tutkinut edellä 45 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaisesti, onko töiden tuloksilla sama tekninen tarkoitus.

65 Komissio katsoi siten, että oli kyse töistä, joiden tulos oli vesihuoltoverkoston kokonaisvaltainen parantuminen ja että töiden piti täyttää sama tekninen tarkoitus (riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 24 perustelukappale).

66 On todettava yhtäältä, että kuusi jätevesiviemäriä ja täydentävä viemäriverkosto keräävät kaikki jätevedet niiden käsittelemiseksi vesihuoltoverkostossa.

67 Espanjan kuningaskunta väittää toisaalta, että sadeveden ylijuoksukanavalla on eri tekninen tarkoitus, joka ei ole jäteveden käsittely vaan tulvimisen estäminen rankkasateiden yhteydessä. Se ei kuitenkaan väitä, että kyseisellä ylijuoksukanavalla ei käsiteltävässä tapauksessa olisi osaansa vesihuoltoverkoston teknisessä tarkoituksessa jätevesiviemäreiden ja täydentävän viemäriverkoston ohella. Kuten komissio väittää perustellusti, ylijuoksukanavan tarkoituksena on välttää puhdistamon käsiteltäväksi tulevan

veden määrän turha lisääntyminen ja rajoittaa vastaanottavien vesistöjen saastumista rankasateista johtuvan ylikuormituksen vuoksi, ja se auttaa osaltaan näin jätevesien paremmassa käsittelyssä. Espanjan kuningaskunta väittää lisäksi, että kyseinen ylijuoksukanava ei käsittele jätevesiä, mutta se ei väitä, etteikö kanava purkaisi jätevesiä. Se täsmentää, ettei ole mahdollista tehdä selvää eroa ylijuoksukanavan kuljettamien sadevesien ja viemäreiden kuljettamien jätevesien välillä. On todettava, että ylijuoksukanava purkaa sade- ja jätevesiä, jotta jätevesiviemäreiden kuormitus keventyisi ja jotta vesihuoltoverkosto toimisi paremmin.

68 Tästä on todettava, että Espanjan viranomaiset ovat maininneet vastauksessaan tukihakemuksen kysymyslomakkeella vuonna 1996, että vesihuoltohankkeen tavoitteena oli rakentaa viemärien sarja täydentämään aluetta, josta jätevedet johdetaan Almozaran puhdistamoon. Ne ovat maininneet myös, että oli tarkoitus rakentaa tulvaveden ylijuoksukanava, joka purkaisi Ebro-jokeen sadevettä, jota viemäri ei voisi kuljettaa, ainoastaan rankan sateen sattuessa ja niin, että jätevesi olisi riittävän laimentunutta. Ne täsmensivät lopulta, että hankekokonaisuuden päätavoite oli ”saneerata olemassa olevia vanhentuneita rakenteita ja korjata järjestelmän vajavaisuuksia, jotta kaupunkiin saataisiin viemäriverkosto, jonka avulla jätevedet voitaisiin kuljettaa pääviemäreihin asti ja siten vältettäisiin tulvat, vuodot pohjaveteen sekä valvomaton jätevesien valuminen”. Sama päätavoite toistetaan hankkeen yhteenvedossa vuoden 1996 päätöksen liitteenä olevassa yleiskatsauksessa. Tästä seuraa, että itse Espanjan kuningaskunnan mukaan vesihuoltoverkostossa on olemassa yhteys jätevesien kuljettamisen ja ylijuoksukanavan avulla tapahtuvan tulvien ehkäisemisen välillä.

69 On todettava, etteivät nämä kahdeksan hanketta ole toisistaan riippumattomia, kuten Espanjan kuningaskunta väittää, vaan ovat osa samaa hanketta, joka liittyy vesihuoltoverkostoon ja joka on vuonna 1996 toimitetun tukihakemuksen kysymyslomakkeen ja vuoden 1996 päätöksen liitteenä olevan yleiskatsauksen mukaan sellaisen viemäriverkoston perustaminen, jonka avulla jätevedet voitaisiin kuljettaa pääviemäreihin asti ja siten vältettäisiin tulvat, vuodot pohjaveteen sekä valvomaton jätevesien valuminen. Kuten komissio on perustellusti katsonut, kyseisillä SPWS-vaiheen töillä oli samantapainen tavoite eli tuottaa tai uudistaa viemärijärjestelmä eri aloilla, jätevesiviemäreiden ja ylijuoksukanavien rakentaminen mukaan luettuna (riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 24 perustelukappaleen a kohta). Ne muodostavat näin ollen tosiasiallisesti töiden sarjan, jonka tuloksena on vesihuoltoverkoston kokonaisvaltainen parantuminen loppukäyttäjien kannalta (riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 24 perustelukappale). Direktiivin 93/38 14 artiklan 10 kohdan ensimmäisen alakohdan ja edellä mainitun tuomion komissio vastaan Ranska mukaan tämän töiden sarjan tulos on tarkoitettu itsessään täyttämään teknisen tarkoituksen, joka on jätevesien huolto.

70 Espanjan kuningaskunta ei voi kumota tätä päätelmää perustelullaan, jonka mukaan direktiiviä 93/38 ei sovelleta ylijuoksukanaviin, jos niitä ei ole tarkoitettu jäteveden poistoon. Kuten on jo mainittu (ks. edellä 67 kohta), on yhtäältä virheellistä väittää, että kyseinen ylijuoksukanava poistaisi vain sadevettä. Kuten komissio väittää perustellusti, on toisaalta katsottava, että direktiivin 93/38 6 artiklan 2 kohdan b alakohdan soveltamisala ei rajoitu rakennelmiin, jotka poistavat tai käsittelevät jätevesiä välittömästi, vaan sitä sovelletaan hankintoihin, ”jotka liittyvät jäteveden poistoon tai käsittelyyn”, mikä käsittää myös ylijuoksukanavat.

71 On lisäksi hylättävä Espanjan kuningaskunnan perustelu niiden komission perusteluiden kiistämiseksi, joiden mukaan erityyppisiin yhdyskuntajätevesiviemäreihin liittyvien toimien sarjan samastaminen yhteen urakkaan vahvistetaan yhdyskuntajätevesin käsittelystä 21.5.1991 annetussa neuvoston direktiivissä 91/271/ETY (EYVL L 135, s. 40). Direktiivi koskee nimittäin yhdyskuntajätevesien keräilyä, käsittelyä ja vesistöön johtamista, mikä käsittää sen 2 artiklan 1 kohdan mukaan myös huleveden. Vaikka direktiivissä sitä paitsi yksilöitäisiin vedenpuhdistamoihin soveltuvat säännöt, Espanjan kuningaskunta ei ole selittänyt, mikä johtopäätös tästä pitäisi tehdä kyseisten hankkeiden suhteen, joista yksikään ei koske vedenpuhdistamoa.

72 Espanjan kuningaskunta kiistää toiseksi kyseisten hankkeiden taloudellisen tarkoituksen samanlaisuuden. Sadevettä ei koske Zaragozan kunnan jäteveden huoltopalveluista kantama erityinen vero. Sadeveden ylijuoksukanavasta ei näin ollen voida kantaa erillistä veroa tai maksua. Vastauksena komissiolle Espanjan kuningaskunta väittää lisäksi, että vaikka tämän erityisen veron tarkoituksena on rahoittaa verkoston hyödyntämisestä aiheutuvat kustannukset, se ei riitä vaan tarvitaan lisävaroja kunnan budjetista. Tämä tarkoittaa, että jos jätevesien käsittely katetaan todella osittain verosta saatavilla tuotoilla, verkoston perusrakenteet, joiden tarkoituksena on sadeveden kerääminen ja käsittely, pitäisi rahoittaa julkisista varoista. Jäteveden käsittelystä maksettavan veron ja sadeveden ylijuoksukanavien tarjoamasta yleisestä palvelusta suoritettavan maksun välillä on olennainen ero, mikä osoittaa, ettei samanlaisuutta taloudellisella tasolla ole. Jäteveden käsittelystä maksettava vero vahvistetaan nimittäin kunkin kotitalouden todellisten käytettyjen vesimäärien perusteella eli se on kunkin verovelvollisen kulutuksen mukaan yksilöitävä vero, kun taas sadeveden ylijuoksukanavien tarjoama yleinen palvelu voidaan mahdollisesti siirtää väestön maksettavaksi mutta niin, ettei vaadittu summa vaihtele kunkin asianomaisen henkilön saaman hyödyn mukaan.

73 Komissio katsoi riidanalaisessa päätöksessä, että taloudellisesta näkökulmasta katsottuna ”loppukäyttäjien on maksettava palveluntuottajalle kulutuksensa mukaan” (johdanto-osan 24 perustelukappale).

– –

75 Espanjan kuningaskunta vahvisti ensinnäkin istunnossa vastauksessaan unionin yleisen tuomioistuimen kysymykseen, että jätevesien vesihuoltopalveluista maksettavasta erityisestä vesihuoltoverosta, jota Zaragozan kunta kantaa ja johon Espanja vetoaa kanteessaan, säädetään Zaragozan kunnan juomaveden jakelupalveluita ja jätevesihuoltoa koskevan veromääräyksen nro 24.25 2 luvun 2§:ssä, jonka otsikkona on ”Jätevesien huoltopalvelu” ja johon komissio on viitannut teksteissään. Tämän säännöksen mukaan ”tällä verolla verotettava tapahtuma on jätevesien huoltopalvelu, kun on kyse sadevesistä ja/tai jätevesistä, jotka kertyvät kunnan omistamiin tai ylläpitämiin viemäreihin tai putkistoihin, koska juuri Zaragozan kunta vastaa silloin näiden vesien käsittelystä, mukaan lukien niiden kuljettaminen, käsittely ja johtaminen luonnonvesistöihin Confederación Hidrográfica del Ebron [Ebro-joen valuma-alueesta vastaava viranomainen] päästöihin myöntämän luvan perusteella”. Tästä säännöksestä käy ilmi, että siinä ei tehdä eroa jätevesien ja sadeveden välillä.

76 On todettava toiseksi, että Espanjan kuningaskunnan väitteet, jotka liittyvät sadevesien keräämiseen ja käsittelyyn tarkoitettujen perusrakenteiden rahoitukseen, eivät ole perusteltuja, koska Espanjan kuningaskunta tyytyy vain väittämään, että kyseiset perusrakenteet täytyy rahoittaa julkisilla varoilla. Espanjan kuningaskunta ei sitä paitsi ole tuonut esiin seikkoja, jotka osoittaisivat, että näitä perusrakenteita ei rahoiteta ainakin osittain erityisellä vesihuoltoverolla.

77 On siten todettava, että kyseiset SPWS-vaiheen työt ovat osia kokonaisuudesta, jonka tulos on tarkoitettu itsessään täyttämään taloudellisen tarkoituksen.

78 Kaiken edellä esitetyn perusteella on katsottava, että Espanjan kuningaskunta ei ole osoittanut, että komissio olisi tehnyt virheen todetessaan riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 26 perustelukappaleessa, että kyseiset SPWS-vaiheen työt täyttivät saman taloudellisen ja teknisen tarkoituksen direktiivin 93/38 14 artiklan 10 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

– Neljä FIMMA 97 -vaiheen riidanalaista hankintaa

79 Espanjan kuningaskunta vetoaa komission epätarkkuuteen teknis-taloudellisessa tarkastelussa ja arvioi sen jälkeen tekniseltä ja taloudelliselta kannalta edellä 15 kohdassa mainittua neljää riidanalaista FIMMA 97 -vaiheen hankintaa, jotka koskivat lietteen kuivatuslaitosta, liitosviemäriä ja Gallego-joen

viemäreitä. Se jatkaa tarkastelemalla kyseisen vaiheen hankintoja ja toteaa loppupäätelmänään, että jokaisen hankkeen olisi katsottava olevan muista riippumaton ja että hankintailmoitusten julkaiseminen Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä ei ollut tarpeen.

80 Komissio on ensinnäkin katsonut riidanalaisessa päätöksessä FIMMA 97 -vaiheen hankkeiden teknisestä tarkoituksesta, että nämä neljä hanketta muodostivat vain yhden urakan, minkä Espanjan kuningaskunta kiistää.

81 Vuonna 1997 toimitetun tukihakemuksen kysymyslomakkeen mukaan FIMMA 97 -vaiheen hankkeilla oli kolme eri tavoitetta. On kuitenkin todettava komission tavoin, että kyseisen vaiheen neljä riidanalaista hanketta kuuluivat samaan ryhmään, jolla oli sama tavoite eli ”puhdistamattomien jätevesien vesistöihin purkamisen lopettaminen”.

82 Espanjan kuningaskunta väittää liitosviemäristä, että ”sen tarkoitus ei ole kerätä ja kuljettaa jätevesiä vedenpuhdistamoihin tai sadevesiä viemäreihin, kuten muiden viemäreiden”, vaan se mainitsee, että liitosviemärillä ”yritetään lievittää vesihuoltorakenteiden epätasapainoa, joka johtuu Zaragozan kaupungin epäsymmetrisestä kasvusta”. Toisin kuin Espanjan kuningaskunta esittää, on siksi virheellistä väittää, että kahden puhdistamon välinen liitosviemäri on ”muista viemäreistä täysin riippumaton rakenne”, kun kyseinen liitosviemäri on osa Zaragozan kaupungin vesihuoltoverkostoa. Espanjan kuningaskunta erottelee näin jokaisen hankkeen teknisen tarkoituksen ottamatta huomioon sitä, että kyse on töiden kokonaisuudesta, jonka tuloksena on vesihuoltoverkoston kokonaisvaltainen parantuminen loppukäyttäjien kannalta (riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 24 perustelukappale) ja joka itsessään on tarkoitettu täyttämään teknisen tarkoituksen, joka on jäteveden huolto.

83 Espanjan kuningaskunta väittää nimittäin lietteen kuivatuslaitoksesta, että sen tarkoituksena ei ole sade- tai jäteveden kuljettaminen, toisin kuin viemäreiden, vaan tarkoituksena on estää se, että koko kaupungin henkilökohtaiseen, kaupalliseen tai teolliseen kulutukseen tarkoitetun juomaveden puhdistusprosessista syntyvä liete purkautuisi Huerva-jokeen. Kyse ei kuitenkaan ole siitä, että määriteltäisiin, onko lietteen kuivatuslaitoksella itsessään erilainen tekninen tarkoitus kuin viemärillä, vaan siitä, että arvioitaisiin, kuuluvatko viemärit ja lietteen kuivatuslaitos direktiivin 93/38 14 artiklan 10 kohdan perusteella samaan töiden sarjaan, jonka tuloksella on yhteinen tekninen tarkoitus, joka on jäteveden huolto. Espanjan kuningaskunta ei kiellä sitä, että lietteen kuivatuslaitokset auttavat osaltaan Zaragozan kaupungin vesihuollon toteuttamisessa.

84 Espanjan kuningaskunnan väite, jonka mukaan viemäriä koskevaan hankintamenettelyyn osallistuvan tarjoajan profiili on täysin erilainen kuin kuivatuslaitosta koskevaan hankintamenettelyyn osallistuvan tarjoajan, on lisäksi hylättävä, koska kyse ei ole perusteista, joiden avulla voitaisiin määrittää direktiivin 93/38 14 artiklan 10 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettu urakka.

85 Espanjan kuningaskunta kiistää vielä komission väitteen, jonka mukaan viemärit ja lietteen kuivatuslaitokset, jotka ovat luonteeltaan jäteveden käsittelyä täydentäviä, ovat tekniseltä kannalta toisiaan vastaavia. Se väittää tästä, että käsiteltävässä asiassa on kyse sellaisen lietteen puhdistuslaitoksesta, joka on peräisin juomavedeksi puhdistamisesta eikä vedenpuhdistamosta. On kuitenkin todettava, ettei Espanjan kuningaskunta selitä syytä sille, miksi tällaisen lietteen kuivatuslaitoksen kyseessä ollessa sillä ei olisi jäteveden käsittelyä täydentävää osaa, kun tämän laitoksen tavoitteena on puhdistamattomien jätevesien vesistöihin purkamisen lopettaminen, kuten vuonna 1997 toimitetun tukihakemuksen kysymyslomakkeessa täsmennetään.

– –

87 On todettava, että nämä neljä hanketta eivät ole toisistaan riippumattomia, kuten Espanjan kuningaskunta väittää, vaan ne kuuluvat kaikki samaan vesihuoltoverkostoon liittyvään hankkeeseen. Kuten komissio on perustellusti katsonut, kyseisillä FIMMA 97 -vaiheen töillä oli samantapainen tavoite eli viemäreiden rakentaminen Huerva- ja Gállego-jokien varteen, jotta palveltaisiin alueita,

jotka laskivat edelleen jätevetensä suoraan jokiin, ja korjattaisiin ne kaksi jätevesien käsittelylaitosta, joihin jätevedet ohjataan. (riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 24 perustelukappaleen b kohta). Ne muodostavat näin ollen töiden sarjan, jonka tuloksena on vesihuoltoverkoston kokonaisvaltainen parantuminen loppukäyttäjien kannalta (riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 24 perustelukappale). Direktiivin 93/38 14 artiklan 10 kohdan ensimmäisen alakohdan ja edellä mainitun tuomion komissio vastaan Ranska mukaan tämän töiden sarjan tulos on tarkoitettu itsessään täyttämään teknisen tarkoituksen, joka on jätevesien huolto.

– –

89 Kaiken edellä esitetyn perusteella on katsottava, että Espanjan kuningaskunta ei ole osoittanut, että komissio olisi tehnyt virheen todetessaan riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 26 perustelukappaleessa, että kyseiset FIMMA 97 -vaiheen työt täyttivät saman taloudellisen ja teknisen tarkoituksen direktiivin 93/38 14 artiklan 10 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

– Päätelmät

90 Espanjan kuningaskunta ei näin ollen ole osoittanut kyseisistä SPWS- ja FIMMA 97 -vaiheiden hankkeista, että komissio olisi tehnyt virheen todetessaan riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 26 perustelukappaleessa, että kyseiset hankkeet muodostivat kussakin kahdessa vaiheessa keinotekoisesti osiin jaetun urakan direktiivin 93/38 14 artiklan 10 kohdan ensimmäisessä alakohdassa ja 14 artiklan 13 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Kyseiset hankkeet koostuvat nimittäin samalla tavoin kuin edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska kahdesta sarjasta erillisiä töitä, jotka liittyvät olemassa olevaan vesihuoltoverkostoon ja joiden tulos on töiden valmistuttua olennainen osa kyseisen verkoston tarkoituksen täyttämisestä.

91 Espanjan kuningaskunta ei voi kumota tätä päätelmää perusteluillaan, jotka koskevat sen esittämiä muita perusteita eli maantieteellistä ja ajallista tekijää tai komission riidanalaisessa päätöksessä virheellisesti käyttämiä perusteita.

92 Maantieteellisestä ja ajallisesta tekijästä on ensinnäkin muistettava, että direktiivin 93/38 14 artiklan 10 kohdan ensimmäisen alakohdan ja unionin tuomioistuimen edellä mainitussa tuomiossa komissio vastaan Ranska tekemän tulkinnan mukaan kyse ei ole itsessään perusteista, jotka kävisivät ilmi säädöstekstistä tai edes oikeuskäytännöstä (ks. edellä 53 kohta).

93 Komissio on ensiksi maininnut maantieteellisestä tekijästä riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 24 perustelukappaleessa, että ”SPWS[-vaiheen] kahdeksan hankkeen – – ainoa ero [oli] se, että [työt] toteutettiin Zaragozan kaupungin eri vyöhykkeillä” ja että ”FIMMA 97 [-vaiheen] neljän hankkeen – – ainoa ero [oli se] että [työt] toteutettiin Zaragozan kaupungin eri vyöhykkeillä.” Komissio lisäsi johdanto-osan 26 perustelukappaleessa, että ”työt on toteutettu yhdellä ainoalla maantieteellisellä vyöhykkeellä”.

94 Espanjan kuningaskunta vetoaa tässä yhteydessä riidanalaisen päätöksen ristiriitaisuuteen, joka perustuu siihen, että komissio on todennut järjenvastaisesti sekä maantieteellisen hajautuneisuuden että yhden ainoan maantieteellisen vyöhykkeen olemassaolon. On kuitenkin todettava, että Espanjan kuningaskunta on itse jäljempänä todennut saman asian väittäessään, että ”siitä huolimatta, että työt koskivat samaa aluetta, ne tapahtuivat maantieteellisesti huomattavan etäällä ja irrallaan toisistaan”.

95 Espanjan kuningaskunta vetoaa oikeastaan hankkeiden sisältämien töiden fyysisen yhteyden puuttumiseen, jonka olisi pitänyt estää komissiota toteamasta kahden rakennusurakan olemassaoloa. Vaikka tämä fyysisen yhteyden puuttuminen todettaisiinkin, eri töillä on siitä huolimatta olennainen osa Zaragozan kaupungin vesihuoltoverkoston tarkoituksen täyttämisessä, minkä vuoksi voidaan katsoa niiden kuuluvan samaan urakkaan. Sillä, että kyseiset työt toteutetaan erillään toisistaan

verkostossa eikä välittömässä fyysisesssä yhteydessä toisiinsa, ei ole juuri merkitystä, koska, kuten komissio väittää Espanjan kuningaskunnan sitä kiistämättä, ne sijaitsevat Zaragozan kunnan hoitaman viemäriverkoston ja viemärien kattaman alueen sisällä. Kuten komissio on maininnut riidanalaisessa päätöksessä, vaikka ne ”toteutettiin Zaragozan kaupungin eri vyöhykkeillä”, ne ”on toteutettu yhdellä ainoalla maantieteellisellä vyöhykkeellä”. Tämän vuoksi Espanjan kuningaskunnan perustelua väitetystä ristiriidasta tässä ei näin ollen voida hyväksyä.

96 Espanjan kuningaskunnan perustelu samankaltaisuudesta edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska annetun tuomion tilanteen kanssa on siis hylättävä. Espanjan kuningaskunta ei ole esittänyt mitään sellaista seikkaa, joka olisi omiaan osoittamaan, että riidanalaiset hankinnat koskisivat eri vesihuoltoverkostoja ja että pitäisi tutkia, voidaanko hankinnat ryhmitellä.

97 Espanjan kuningaskunta väittää vastauksena komission perusteluun, jonka mukaan direktiivissä 91/271 käytetään taajamaa maantieteellisenä viitekehyksenä, että tämä viite on täysin merkityksetön, kun määritellään urakkaa julkisia hankintoja koskevissa oikeussäännöissä tarkoitetulla tavalla. Se, että tässä direktiivissä käytetään taajamaa maantieteellisenä viitekehyksenä, on merkityksellistä jäteveden käsittelyn ja kansanterveyden suojelun kannalta. Tästä on katsottava, että koska eri töiden tuloksella on olennainen osa Zaragozan kaupungin vesihuoltoverkoston tarkoituksen täyttämisessä, tämän verkon kattavuusalue on olennainen maantieteellinen vyöhyke riippumatta siitä, onko se sidoksissa kaupunkitaajamaan vai kunnan alueeseen.

98 On näin ollen todettava, että Espanjan kuningaskunnan perustelu väitetyn maantieteellisen tekijän soveltamisesta, minkä olisi pitänyt johtaa komissio päättelemään riidanalaisessa päätöksessä, että kyseiset hankkeet eivät muodostaneet kahta urakkaa direktiivin 93/38 14 artiklan 10 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetulla tavalla.

99 Komissio yksilöi riidanalaisessa päätöksessä ajallisen tekijän suhteen kaksi hankkeiden ryhmää: yhden SPWS-vaiheelle ja toisen FIMMA 97 -vaiheelle.

100 Vaikka Espanjan kuningaskunnalla olisi tässä yhteydessä intressi kiistää tämä kahteen päätökseen jakaminen, sen perustelu, jonka mukaan ei ole mahdollista määritellä kahta ryhmää ainoastaan sen vuoksi, että hankkeet oli hyväksytty kahdessa eri päätöksessä, on hylättävä. Kuten komissio on väittänyt, se on nimittäin soveltanut ajallista tekijää yksilöidessään kaksi ryhmää, koska töiden ryhmittely oli sidoksissa niiden kuulumiseen kahteen Zaragozan vesihuoltosuunnitelman ajallisesti erilliseen vaiheeseen.

101 Espanjan kuningaskunta kyseenalaistaa lisäksi sen, voidaanko riidanalaisten hankkeiden katsoa kuuluvan samaan aikayksikköön kussakin kahdessa vaiheessa. Se kiistää komission jälkikäteisarvion, koska tämä ei ollut hallintomenettelyn aikana kiistänyt Espanjan kuningaskunnan perustelua, että SPWS-vaiheen sopimukset tehtiin 14 kuukauden ja FIMMA 97 -vaiheen sopimukset 20 kuukauden pituisen ajanjakson kuluessa.

102 Kuten edellä on jo täsmennetty (ks. edellä 50, 52 ja 53 kohta), unionin tuomioistuin ei ole määritellyt ajallista perustetta edellä mainitussa tuomiossa komissio vastaan Ranska vaan on ottanut ajallisen näkökohdan huomioon arviointiin vaikuttavana tekijänä. On huomautettava, ettei unionin tuomioistuin mainitse mitään ajallisesta yhtenäisyydestä vaan ”hankintojen teon aloittamisen samanaikaisuu[den]”, kun taas komission väitteen mukaan julkisasiamies Jacobs viittaa edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska antamassaan ratkaisuehdotuksessa (Kok., s. I-8341 ja I-8318) ”tiet[ty]yn ajanjakso[o]n” (72 kohta).

103 Kuten komissio on perustellusti tuonut esiin, käsiteltävässä asiassa kunkin hankkeiden ryhmän hankintailmoitukset on julkaistu saman ajanjakson aikana. Seitsemän kahdeksasta SPWS-vaiheen hankinnasta on siten julkaistu alle viidessä kuukaudessa 29.7.1997 ja 17.12.1997 välillä, viisi näistä

kahtena päivänä, ja yksi julkaistiin 24.7.1998, mutta niin että toteuttamisaika oli neljä kuukautta. FIMMA 97 -vaiheen neljä hankintaa julkaistiin alle seitsemässä kuukaudessa 13.11.1998 ja 9.6.1999 välillä.

– –

107 Johtopäätöksenä voidaan todeta, että Espanjan kuningaskunnan perustelua väitetystä ajallisesta perusteesta, jonka soveltaminen johtaisi siihen, että voitaisiin katsoa komission todenneen kahden rakennusurakan olemassaolon virheellisesti, ei voida hyväksyä.

108 Espanjan kuningaskunta esittää toiseksi, että komissio on tukeutunut riidanalaisessa päätöksessä Espanjan viranomaisten rikkomuksen määrittääkseen hieman erikoislaatuisiin perusteisiin, kuten mahdollisten tarjoajien suorituskykyyn tai siihen, että niille on hyödyllistä toteuttaa joitakin hankintoja tai kaikki hankinnat yhdessä (riidanalaisen päätöksen johdanto-osan yhdeksäs perustelukappale).

109 Komissio on todella maininnut alkuarviota koskevassa riidanalaisen päätöksen osassa tekijöitä, jotka liittyivät mahdollisiin tarjoajiin (johdanto-osan yhdeksäs perustelukappale). Se on maininnut ne myös loppuarviossaan (johdanto-osan 25 perustelukappale), jossa oli eri sanamuoto.

110 Riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 24 ja 26 perustelukappaleista käy kuitenkin ilmi, että komissio on todennut kahden direktiivin 93/38 14 artiklan 10 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun rakennusurakan olemassaolon tarkoitukseen liittyvien teknisten ja taloudellisten perusteiden täyttymisen vuoksi. Riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 25 perustelukappaleessa mainituilla tekijöillä on näin ollen haluttu vain vahvistaa näihin tarkoitukseen liittyviin perusteisiin perustuvaa toteamusta. Tällaisten tekijöiden mainitseminen ei siten ole omiaan saattamaan kyseenalaiseksi riidanalaisen päätöksen lainmukaisuutta.

111 Ylimääräisenä perusteluna on todettava viittauksista mahdollisiin tarjoajiin riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 25 perustelukappaleessa, että unionin tuomioistuin on täsmentänyt edellä mainitun tuomion komissio vastaan Ranska 42 kohdassa, että ”yhteisössä toimivan yrityksen mahdollisuus toteuttaa kaikki kyseisissä urakkasopimuksissa tarkoitetut työt” voi olla seikka, joka tukee sitä, että kyse on direktiivissä 93/38 tarkoitetusta yhdestä ainoasta rakennusurakasta.

112 Komissio on maininnut riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 25 perustelukappaleessa lisäksi direktiivin 93/38 4 artiklan 2 kohdan. Tässä säännöksessä kielletään kaikenlainen tarjoajien syrjintä, ja siinä suojellaan myös niitä, jotka on saatu luopumaan tarjouksen tekemisestä koska ne ovat joutuneet huonompaan asemaan hankintayksikön noudattaman menettelyn vuoksi (em. asia komissio v. Ranska, tuomion 109 kohta). Mahdollisiin tarjoajiin liittyvät tekijät on siten mainittu riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 25 perustelukappaleessa myös direktiivin 93/38 4 artiklan 2 kohtaa ajatellen.

113 Kaiken edellä esitetyn perusteella on todettava, ettei Espanjan kuningaskunta ole osoittanut, että komissio olisi tehnyt virheen riidanalaisessa päätöksessä niiden perusteiden määrittelyn suhteen, joiden avulla voitaisiin määrittää direktiivin 93/38 14 artiklan 10 kohdassa tarkoitettu urakka, tai perusteiden soveltamisessa käsiteltävään asiaan. Kyseiset hankkeet koostuvat nimittäin kahdesta sarjasta erillisiä töitä, jotka liittyvät Zaragozan vesihuoltoverkostoon ja joiden tulos on töiden valmistuttua olennainen osa kyseisen verkoston tarkoituksen täyttämisestä. Espanjan kuningaskunta ei näin ollen ole osoittanut, että komissio olisi tehnyt virheen todetessaan kahden rakennusurakan olemassaolon, yhden SPWS-vaiheessa ja toisen FIMMA 97 -vaiheessa.

114 Ensimmäisen kanneperusteen ensimmäinen osa on näin ollen hylättävä.

Toinen osa, joka koskee komission ilmeistä arviointivirhettä tahallisuuden olemassaolon suhteen

115 Espanjan kuningaskunta väittää pääasiallisesti, että direktiivin 93/38 14 artiklan 13 kohdan rikkominen edellyttää tahallisuutta, jonka komission pitää osoittaa täyttyvän. Tässä on otettava huomioon vain julkisia hankintoja koskevat oikeussäännöt eikä asetusta N:o 1164/94. Komissio ei ole kuitenkaan esittänyt näyttöä tällaisesta tahallisuudesta. Espanjan kuningaskunta vakuuttaa joka tapauksessa toimineensa avoimesti sekä vilpittömässä mielessä ja tiiviissä yhteistyössä komission kanssa koko menettelyn ajan.

116 Komissio on käsiteltävässä asiassa katsonut riidanalaisessa päätöksessä, että Espanjan viranomaiset ovat rikkoneet direktiivin 93/38 14 artiklan 13 kohtaa, ja on määrännyt asetuksen N:o 1164/94 liitteessä II olevan H artiklan mukaisen rahoitusoikaisun Espanjan kuningaskunnalle.

117 Kuten Espanjan kuningaskunta väittää perustellusti, julkisasiamies Jacobs oli esittänyt edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska antamassaan ratkaisuehdotuksessa, että direktiivin 93/38 14 artiklan 13 kohdassa edellytetään, että omaksuttuun menettelytapaan sisältyy jonkin asteinen tarkoitus (37–39 kohta).

118 Unionin tuomioistuin katsoi kuitenkin edellä mainitussa tuomiossaan komissio vastaan Ranska (tuomion 31 kohta), että direktiivin 93/38 14 artiklan 13 kohdassa ilmaistaan konkreettisesti direktiivin 93/38 14 artiklan 10 kohdan ensimmäisessä alakohdassa hankintayksikölle asetetut velvollisuudet, ja se on näin ollen otettava huomioon yhdessä viimeksi mainitun säännöksen kanssa, jotta voidaan ratkaista, onko rakennusurakka jaettu osiin. Unionin tuomioistuin ei tutkinut, oliko hankintayksikkö jakanut direktiivin 93/38 14 artiklan 10 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun yhden ainoan hankinnan osiin tahallisesti.

119 On siten katsottava, ettei komissiolla ollut käsiteltävässä asiassa direktiivin 93/38 14 artiklan 13 kohdan nojalla velvollisuutta osoittaa, että Espanjan viranomaiset olisivat jakaneet direktiivin 93/38 14 artiklan 10 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun yhden ainoan rakennusurakan erillisiin hankintoihin tahallisesti. Sillä ei siis tältä osin ollut mitään todistustaakkaa eikä sitä voida tarvittaessa moittia siitä, ettei se ole osoittanut tällaista tahallisuutta.

120 Espanjan kuningaskunta ei voi kumota tätä päätelmää perustelullaan, jonka mukaan Espanjan viranomaiset ovat tehneet lojaalia yhteistyötä komission kanssa ja ovat toimineet avoimesti ja vilpittömässä mielessä. Koska direktiivin 93/38 14 artiklan 13 kohdan rikkomisen toteamiseksi ei nimittäin edellytetä kyseisten viranomaisten toimilta mitään tahallisuutta, Espanjan viranomaisten käytökseen liittyvät näkökohdat ovat merkityksettömiä yritettäessä osoittaa, että komissio olisi tehnyt virheen todetessaan tätä säännöstä rikotun.

– –

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (kahdeksas jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kanne hylätään.

2) Espanjan kuningaskunta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Truchot Martins Ribeiro Popescu

Julistettiin Luxemburgissa 11 päivänä heinäkuuta 2013.

Allekirjoitukset